

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om studiestöd

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om studiestöd ändras. Bestämmelserna om studier som berättigar till studiestöd preciseras enligt förslaget för att motsvara nuvarande tillämpningspraxis. Förutsättningarna för beviljande av rätt till studiestöd för studier som inte står under offentlig tillsyn görs flexiblare så, att det för erhållande av rätt till studiestöd inte längre förutsätts att utbildningsanordnaren har ordnat utbildningen i fråga i minst ett år. För att rätt till studiestöd ska beviljas ska det dock fortfarande krävas att utbildningen motsvarar utbildning enligt lagen om yrkesutbildning och dess syfte är avläggande av en examen eller del av examen samt att utbildningsanordnaren har funktionella, yrkesmässiga och ekonomiska förutsättningar att ordna utbildningen. Dessutom föreslås det för att framhäva att studiestödet är den primära stödformen att kravet på tillfällighet i fråga om godtagbara skäl till att studierna fördröjts stryks i paragrafen om tillräcklig framgång i studierna. Även en med sjukdom jämförbar godtagbar omständighet som försvagar studieförmågan kan i fortsättningen utgöra ett godtagbart skäl.

Lagen avses träda i kraft den 1 augusti 2019.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
INNEHÅLL	2
MOTIVERING	3
1 Nuläge.....	3
1.1 Lagstiftning och praxis.....	3
1.2 Bedömning av nuläget.....	5
2 Föreslagna ändringar.....	8
3 Propositionens konsekvenser	9
4 Beredningen av propositionen	10
5 Ikraftträdande.....	11
LAGFÖRSLAG	12
Lag om ändring av lagen om studiestöd.....	12
BILAGA	14
PARALLELLTEXT	14
Lag om ändring av lagen om studiestöd.....	14

MOTIVERING

1 Nuläge

1.1 Lagstiftning och praxis

Studier som berättigar till studiestöd

I 4 § i lagen om studiestöd (65/1994) finns det bestämmelser om studier som berättigar till studiestöd. I 1 mom. föreskrivs det att studiestöd får beviljas för utbildning som står under offentlig tillsyn. En utbildning eller en läroanstalt anses stå under offentlig tillsyn, om den övervakas eller finansieras av undervisningsmyndigheterna eller myndigheter inom den egna branschen. I 2 mom. finns det bestämmelser om beviljande av studiestöd för högskolestudier. I 3 mom. finns det bestämmelser om beviljande av studiestöd för utbildning som avläggs i andra läroanstalter än högskolor. Enligt det momentet beviljas studiestöd för studier vid andra läroanstalter för studerande som genomför utbildning enligt lagen om yrkesutbildning (531/2017), gymnasieutbildning eller utbildning som förbereder invandrare och personer med ett främmande språk som modersmål för gymnasieutbildning som avses i gymnasielagen (629/1998), annan än i 1 eller 2 punkten nämnd utbildning i en folkhögskola eller ett idrottsutbildningscenter enligt lagen om fritt bildningsarbete (632/1998) eller i utbildningscentralen enligt lagen om Sameområdets utbildningscentral (252/2010), grundläggande utbildning för personer som passerat läropliktsåldern enligt 46 § i lagen om grundläggande utbildning (628/1998), eller yrkesutbildning som motsvarar utbildning som avses i 1 punkten och som övervakas av myndigheter inom något annat område än undervisningsmyndigheterna.

Enligt 4 § 4 mom. i lagen om studiestöd beviljas studiestöd för studier utomlands, om studierna motsvarar sådana studier som avses i 1—3 mom. i Finland eller ingår i sådana studier i Finland som berättigar till studiestöd.

Studerande som hör till tillämpningsområdet för studiestödslagstiftningen kan få studiestöd för studier som avläggs på Åland. Enligt 6 § i lagen om studiestöd beviljas studiestöd dock inte studerande som får studiestöd från utlandet eller i enlighet med Ålands landskapslagstiftning.

Rätt till studiestöd för utbildning som inte står under offentlig tillsyn

I 4 a § i lagen om studiestöd finns det bestämmelser om rätt till studiestöd för utbildning som inte står under offentlig tillsyn. Studiestöd beviljas för annan utbildning som ordnas i Finland än sådan som står under offentlig tillsyn, om Folkpensionsanstalten på ansökan av utbildningsanordnaren har beviljat rätt till studiestöd för utbildningen. En förutsättning för beviljande av rätt till studiestöd är enligt 1 mom. 1 punkten att utbildningen motsvarar utbildning enligt lagen om yrkesutbildning och dess syfte är avläggande av en examen eller del av examen. Enligt 1 mom. 2 punkten är en förutsättning att utbildningsanordnaren har funktionella, yrkesmässiga och ekonomiska förutsättningar att ordna utbildningen. En tredje förutsättning för beviljande av rätt till studiestöd är enligt 1 mom. 3 punkten att utbildningsanordnaren har ordnat utbildningen i fråga i minst ett år. Alla ovannämnda förutsättningar ska uppfyllas för att utbildningen ska kunna få rätt till studiestöd.

I 2 mom. föreskrivs det att Utbildningsstyrelsen ger på begäran av Folkpensionsanstalten ett utlåtande om huruvida utbildningen enligt 1 mom. till sitt innehåll motsvarar utbildningen enligt lagen om yrkesutbildning. Enligt 3 mom. kan rätt till studiestöd beviljas också för annan än i 1 mom. avsedd utbildning som det föreskrivs särskilt om genom förordning av statsrådet, om utbildningen ger allmänt erkända yrkeskvalifikationer och de övriga förutsättningarna för beviljande av rätt till studiestöd uppfylls.

Enligt 4 mom. kan Folkpensionsanstalten återkalla rätt till studiestöd som beviljats för en utbildning, om förutsättningarna för beviljande av rätt till studiestöd inte längre uppfylls. Om rätten till studiestöd för utbildning återkallas, är studerande som inlett sina studier i utbildningen innan rätten till stöd återkallades berättigade till studiestöd tills utbildningen avslutas.

Enligt 5 mom. får närmare bestämmelser om förutsättningarna för beviljande av rätt till studiestöd, om ansökan, beviljande och återkallande av rätt till studiestöd samt om utbildningsanordnarens utrednings- och anmälningsskyldighet utfärdas genom förordning av statsrådet.

I 2 § i statsrådets förordning om studiestöd (869/2017) finns det bestämmelser om utbildningsanordnarens utrednings- och anmälningsskyldighet i fråga om rätten till studiestöd. Enligt den paragrafen ska en sådan utbildningsanordnare som avses i 4 § i lagen om studiestöd till sin ansökan om rätt till studiestöd foga en läroplan, en redogörelse för hur administrationen och verksamheten ordnas, en redogörelse för undervisningspersonalens behörighet, det senaste reviderade bokslutet och den senaste verksamhetsberättelsen eller, om de inte finns att tillgå, annan tillräcklig utredning om den sökandes ekonomiska ställning och verksamhet och annan utredning som Folkpensionsanstalten begär särskilt.

Enligt 2 § 2 mom. i statsrådets förordning om studiestöd ska utbildningsanordnaren underrätta Folkpensionsanstalten om sådana ändringar som påverkar rätten till studiestöd samt på Folkpensionsanstaltens begäran ge in behövlig utredning om huruvida utbildningen fortfarande uppfyller förutsättningarna för beviljande av rätt till studiestöd.

Rätt till studiestöd för utbildning som inte står under offentlig tillsyn har för närvarande beviljats för 27 utbildningsanordnare och ca 50 utbildningar. Läsåret 2018–2019 har studiestöd för studier som inte står under offentlig tillsyn beviljats sammanlagt ca 350 studenter.

Tillräcklig framgång i studierna

I 5 b § i lagen om studiestöd finns det bestämmelser om tillräcklig framgång i studierna och om förfarandet vid uppföljning av hur studierna framskrider. Enligt 1 mom. anses framgången i studierna tillräcklig om den tid under vilken studeranden bedriver studier på heltid inte väsentligt kommer att överskrida den stötid som fastställts för studierna i fråga. Framgången i studierna följs upp.

Enligt 2 mom. dras studiestödet in eller avslås ansökan om studiestöd, om studerandens studier inte har framskridit tillräckligt. I högskolestudier dras studiestödet in vid utgången av den termin under vilken uppföljningen av studieframgången görs. Studiestödet kan dras in retroaktivt, om antalet studieprestationer varit synnerligen litet och det av omständigheterna framgår att studeranden inte ens haft för avsikt att studera på heltid.

Enligt 3 mom. har studeranden rätt till studiestöd även om studierna inte har framskridit tillräckligt, om han eller hon anger godtagbara skäl till att studierna tillfälligt fördröjts. Godtagbara skäl kan vara att studeranden eller en nära anhörig drabbats av sjukdom eller att studeranden befinner sig i en svår livssituation eller något annat särskilt skäl av tillfällig natur.

I enlighet med bestämmelserna om hörande av part i förvaltningslagen (434/2003) skickas enligt etablerad praxis ett brev om hörande till studeranden när studierna på basis av uppgifter från läroanstalten inte har framskridit tillräckligt.

1.2 Bedömning av nuläget

Studier som berättigar till studiestöd

Enligt 4 § 3 mom. 3 punkten i den gällande lagen om studiestöd beviljas studiestöd för studier i andra läroanstalter än högsolor studerande som genomför annan än i 1 eller 2 punkten nämnd utbildning i en folkhögskola eller ett idrottsutbildningscenter enligt lagen om fritt bildningsarbete eller i utbildningscentralen enligt lagen om Sameområdets utbildningscentral. I 2 § i lagen om fritt bildningsarbete (632/1998) föreskrivs det om verksamhet som lagen omfattar. Enligt den paragrafen är läroanstalter för fritt bildningsarbete medborgarinstitut, folkhögskolor, sommaruniversitet, idrottsutbildningscenter och studiecentraler. Enligt 8 mom. i den paragrafen tillämpas lagen om fritt bildningsarbete dessutom på huvudmannen för läroanstalten Snellman-korkeakoulu för verksamhet enligt tillstånd att driva läroanstalt som beviljats med stöd av 4 §.

Undervisnings- och kulturministeriet har beviljat Snellman-korkeakoulu tillstånd att driva läroanstalt enligt 4 § i lagen om fritt bildningsarbete. Snellman-korkeakoulu är en läroanstalt på riksnivå i vars tillstånd att driva läroanstalt det anges att läroanstalten har till uppgift att anordna allmänbildande studier som baserar sig på steinerpedagogik. Studierna vid Snellman-korkeakoulu är fria studier inom det fria bildningsarbetet, men undervisnings- och kulturministeriet har fastställt anordnandet av steinerpedagogisk lärarutbildning som Snellman-korkeakoulus särskilda uppgift.

De som studerar på heltid vid Snellman-korkeakoulu har rätt till studiestöd. Beviljandet av studiestöd för de som studerar vid Snellman-korkeakoulu har baserat sig på 4 § 1 mom. i lagen om studiestöd, där det föreskrivs att studiestöd får beviljas för utbildning som står under offentlig tillsyn. Snellman-korkeakoulu övervakas av undervisningsmyndigheterna eftersom den har ett av undervisnings- och kulturministeriet beviljat tillstånd att driva läroanstalt enligt 4 § i lagen om fritt bildningsarbete. Det kunde föreskrivas lika noggrant om den utbildning som avläggs vid Snellman-korkeakoulu som det föreskrivs om utbildning som avläggs vid en folkhögskola eller ett idrottsutbildningscenter enligt lagen om fritt bildningsarbete eller i utbildningscentralen enligt lagen om Sameområdets utbildningscentral. Avsikten är att det ska finnas så noggranna bestämmelser som möjligt om rätt till studiestöd för sådan utbildning som står under offentlig tillsyn.

Studier som avläggs i landskapet Åland

Studiestöd kan beviljas för studier i landskapet Åland på samma sätt som för studier annanstans i Finland, om fortsättningarna för beviljande av studiestöd enligt lagen om studiestöd uppfylls.

RP 3/2019 rd

Det är dock inte möjligt att få studiestöd för studier på Åland om studeranden får studiestöd enligt Ålands landskapslagstiftning.

Studiestöd enligt Ålands landskapslagstiftning kan fås om studeranden bor stadigvarande på Åland och har bott i landskapet i minst 185 dagars tid i annat syfte än för studier. Studerande som har flyttat till Åland för att bedriva studier beviljas således inte Åländskt studiestöd. Enligt den nuvarande regleringen kan en åländsk studerande ansöka antingen om studiestöd enligt lagen om studiestöd eller om Åländskt studiestöd. I praktiken har studiestöd för studier som avläggs på Åland beviljats endast studerande från riket. Under de senaste åren har några tiotal studerande från riket som studerar på Åland fått studiestöd.

Regleringen om studier som ger rätt till studiestöd kunde preciseras i fråga om sådana studier som avläggs på Åland utan att ändra på nuvarande tillämpningspraxis.

Rätt till studiestöd för utbildning som inte står under offentlig tillsyn

En förutsättning för beviljande av rätt till studiestöd är att utbildningsanordnaren har ordnat utbildningen i fråga i minst ett år. Förutsättningen kan bli alltför begränsande exempelvis i situationer där en redan etablerad utbildningsanordnare börjar ordna en sådan ny utbildning som den inte tidigare har ordnat. Bestämmelsens syfte har varit att säkerställa att sådan utbildning för vilken det ansöks om rätt till studiestöd är etablerad. Eftersom det i bestämmelsen uttryckligen förutsätts att utbildningen har ordnats i minst ett år, saknar det betydelse att utbildningsanordnaren har ordnat annan utbildning som ger rätt till studiestöd. Den som ordnar en ny utbildning eller en utbildningsanordnare som håller på att inleda sin verksamhet kan ha goda funktionella, yrkesmässiga och ekonomiska förutsättningar att ordna utbildningen, men i enlighet med bestämmelsen i 3 punkten blir anordnaren tvungen att vänta minst ett år innan anordnaren kan få rätt till studiestöd för utbildningen. Bestämmelsen kan också försvåra verksamheten hos en utbildningsanordnare som inleder sin verksamhet, och avsaknaden av rätt till studiestöd kan begränsa studerandenas möjligheter att delta i utbildningen.

Med tanke på tillgodoseendet av rättsskyddet för studerande som avlägger sina studier i en utbildning som inte hör under allmän tillsyn är det viktigt att utbildningen motsvarar utbildning enligt lagen om yrkesutbildning och att dess syfte är avläggande av en examen eller del av examen samt att utbildningsanordnaren har funktionella, yrkesmässiga och ekonomiska förutsättningar att ordna utbildningen. Kravet på att utbildningen ska ha ordnats i minst ett år kan anses vara oflexibelt och schablonmässigt. Därför kunde förutsättningarna för beviljande av rätt till studiestöd göras mer flexibla så, att det inte längre krävs att utbildningsanordnaren har ordnat utbildningen i minst ett år för att rätt till studiestöd ska kunna beviljas. Det finns dock inget behov att ändra på de andra förutsättningarna för beviljande av rätt till studiestöd.

Alternativt kunde förutsättningen också ändras så att Folkpensionsanstalten först skulle bevilja nya utbildningsanordnare rätt till studiestöd för en viss tid t.ex. ett eller två år, oberoende av hur länge utbildningsanordnaren har ordnat utbildningen i fråga. Efter den tiden kunde Folkpensionsanstalten på nytt bedöma huruvida rätten till studiestöd kan beviljas så att den gäller tills vidare. Då kunde nya utbildningsanordnare få rätt till studiestöd tidigare än för närvarande, men Folkpensionsanstalten skulle efter det att rätten till studiestöd för viss tid gått ut vara tvungen att på nytt bedöma förutsättningarna för den utbildning som utbildningsanordnaren ordnar och

för verksamheten. Detta kan dock bedömas öka det administrativa arbetet hos både Folkpensionsanstalten och den utbildningsanordnare som ansökt om rätt till studiestöd.

Alternativt kunde för Folkpensionsanstalten föreskrivas en skyldighet att t.ex. efter det första året granska utbildningsanordnarens verksamhet och förutsättningarna för beviljande av rätt till studiestöd. Syftet med en sådan reglering skulle vara att säkerställa att verksamheten hos en utbildningsanordnare som inleder sin verksamhet granskas rätt fort på nytt efter att verksamheten inletts och att eventuella brister då skulle upptäckas fort. Folkpensionsanstalten har dock redan på basis av den gällande lagstiftningen skyldighet att bedöma förutsättningarna för rätt till studiestöd och möjlighet att enligt 4 a § 4 mom. i lagen om studiestöd återkalla rätten för studiestöd för utbildningen, om förutsättningarna för beviljande av rätt till studiestöd inte längre uppfylls. Enligt 2 § 2 mom. i statsrådets förordning om studiestöd ska utbildningsanordnaren underrätta Folkpensionsanstalten om sådana ändringar som påverkar rätten till studiestöd samt på Folkpensionsanstaltens begäran ge in behövlig utredning om huruvida utbildningen fortfarande uppfyller förutsättningarna för beviljande av rätt till studiestöd. Således kan en mer detaljerad reglering om saken än i nuläget anses vara onödig och leda till ökat administrativt arbete. En ny utbildningsanordnare ska oberoende på samma sätt som andra utbildningsanordnare hela tiden sörja för att förutsättningarna för beviljande av rätt till studiestöd uppfylls. Enligt Folkpensionsanstalten har det inte i samband med beviljande av studierätt för sådan utbildning som inte står under offentlig tillsyn upptäckts några sådana problem som skulle anknyta särskilt till nya utbildningar som inleds eller till nya utbildningsanordnare. Således kan det bedömas att avståndet från kravet på minimitiden på ett år i fråga om anordnandet av utbildningen inte skulle öka sådana risker märkbart.

Med tanke på tydligheten hos regleringen i lagen om studiestöd och ett mer flexibelt beaktande av olika slags situationer är det mest ändamålsenliga genomförandealternativet att minimitiden på ett år i fråga om anordnandet av utbildningen frångås.

Tillräcklig framgång i studierna

Enligt 5 b § 3 mom. i lagen om studiestöd har studeranden rätt till studiestöd även om studierna inte har framskridit tillräckligt, om han eller hon anger godtagbara skäl till att studierna tillfälligt fördröjts. Godtagbara skäl kan vara att studeranden eller en nära anhörig drabbats av sjukdom eller att studeranden befinner sig i en svår livssituation eller något annat särskilt skäl av tillfällig natur.

Kravet på att den orsak som inverkat på att studierna har framskridit långsammare ska vara tillfälligt har visat sig vara en problematisk avgränsning vid uppföljningen av hur studierna framskrider t.ex. när det gäller sådana studenter som har konstaterats ha inlärningssvårigheter av bestående natur som fördröjer studierna eller någon annan jämförbar omständighet som försvagar studieförmågan. Till exempel kan läs- och skrivsvårigheter som konstaterats hos studeranden fördröja studierna, varmed den examensspecifika stödtiden inte räcker till för slutförande av studierna. Vanligen beviljas studerande dock inte rehabiliteringsstöd eller andra förmåner för slutförande av studier på basis av läs- och skrivsvårigheter. Det är inte heller ändamålsenligt att studerandena i dessa situationer skulle kunna övergå till utkomststöd. Det är skäl att göra bestämmelsen mer flexibel, eftersom studiestödet ska vara studerandens primära stödform.

2 Föreslagna ändringar

Studier som berättigar till studiestöd

Det föreslås att 4 § 3 mom. 3 punkten i lagen om studiestöd ändras så att till den fogas ett omnämmande av läroanstalten Snellman-korkeakoulu. Språket i det inledande stycket i 3 mom. korrigeras också så att det blir tydligare. Enligt den föreslagna 3 mom. 3 punkten beviljas studiestöd för studier i andra läroanstalter än högskolor för studerande som genomför annan än i 1 eller 2 punkten nämnd utbildning i en folkhögskola, ett idrottsutbildningscenter eller läroanstalten Snellman-korkeakoulu enligt lagen om fritt bildningsarbete, eller i utbildningscentralen enligt lagen om Sameområdets utbildningscentral. Det att Snellman-korkeakoulu fogas till bestämmelsen ändrar inte gällande tillämpningspraxis. Avsikten är att det i lagen om studiestöd ska föreskrivas om studier som ger rätt till studiestöd vid Snellman-korkeakoulu på samma sätt som om folkhögskolor och idrottsutbildningscenter som avses i lagen om fritt bildningsarbete.

Det föreslås att 4 § 4 mom. i lagen om studiestöd ändras så att i momentet för tydlighetens skull beaktas nuvarande tillämpningspraxis i fråga om sådana studier som avläggs i landskapet Åland. Enligt den föreslagna bestämmelsen beviljas studiestöd på samma sätt som för närvarande för studier utomlands, om studierna motsvarar sådana studier som avses i 1—3 mom. i Finland eller ingår i sådana studier i Finland som berättigar till studiestöd. Studiestöd beviljas också för studier som ordnas enligt Ålands landskapslagstiftning i landskapet Åland, om studierna motsvarar sådana studier som avses i 1—3 mom. eller ingår i sådana studier i riket som berättigar till studiestöd. I den föreslagna bestämmelsen avses med riket den geografiska del av Finland som inte omfattar landskapet Åland. Begreppet riket används bl.a. i självstyrelselagen för Åland (1144/1991). I den nuvarande bestämmelsen föreskrivs det endast om studier utomlands som berättigar till studiestöd. Tillägget om studier som avläggs i landskapet Åland ändrar inte nuvarande tillämpningspraxis. Enligt gällande tillämpningspraxis har Folkpensionsanstalten beviljat studiestöd för studier i landskapet Åland, eftersom det ansetts att studierna står under offentlig tillsyn.

Rätt till studiestöd för utbildning som inte står under offentlig tillsyn

Det föreslås att kravet i 4 a § 1 mom. 3 punkten i lagen om studiestöd på att utbildningen ska ha ordnats i minst ett år slopas, eftersom det på ett oskäligt sätt kan göra det svårt för nya utbildningsanordnare som varit verksamma i mindre än ett år att få rätt till studiestöd för utbildning som de ordnar eller för utbildningsanordnare som redan etablerat sin verksamhet att få rätt till studiestöd för en ny utbildning som de ordnar. Förutsättningar för beviljande av studiestöd ska fortfarande vara att utbildningen motsvarar utbildning enligt lagen om yrkesutbildning och att dess syfte är avläggande av en examen eller del av examen samt att utbildningsanordnaren har funktionella, yrkesmässiga och ekonomiska förutsättningar att ordna utbildningen. När en utbildning som inte står under offentlig tillsyn som ordnas av utbildningsanordnaren uppfyller alla förutsättningar enligt 1 och 2 mom., kan den anses uppfylla de funktionella kraven och kvalitativa kraven på ordnande av utbildningen. Utbildningsanordnaren ska på samma sätt som i nuläget till sin ansökan om rätt till studiestöd foga en läroplan, en redogörelse för hur administrationen och verksamheten ordnas, en redogörelse för undervisningspersonalens behörighet, det senaste reviderade bokslutet och den senaste verksamhetsberättelsen eller, om de inte finns att tillgå, annan tillräcklig utredning om den sökandes ekonomiska ställning och verksamhet

och annan utredning som Folkpensionsanstalten begär särskilt, på det sätt som föreskrivs i statsrådets förordning om studiestöd.

Utbildningsstyrelsen ger på begäran av Folkpensionsanstalten ett utlåtande om huruvida utbildningen enligt 4 a § 1 mom. till sitt innehåll motsvarar utbildningen enligt lagen om yrkesutbildning. Därtill kan Folkpensionsanstalten också i nuläget återkalla rätt till studiestöd som beviljats för en utbildning, om förutsättningarna för beviljande av rätt till studiestöd inte längre uppfylls. Redan på basis av den nuvarande regleringen kan Folkpensionsanstalten vid behov i fråga om nya utbildningsanordnare granska att förutsättningarna enligt 4 a § uppfylls t.ex. ett år från det att rätten till studiestöd beviljades. På det sättet kan Folkpensionsanstalten i ett så tidigt skede som möjligt ingripa i eventuella missförhållanden i utbildningsanordnarens verksamhet eller utbildningen.

Tillräcklig framgång i studierna

Det föreslås att 5 b § 3 mom. i lagen om studiestöd ändras så, att från momentet stryks kravet på att den orsak som medverkat till att studierna fördröjts ska vara tillfälligt. Dessutom föreslås det att språket i momentet korrigeras så att det blir tydligare. Enligt den föreslagna bestämmelsen har studeranden rätt till studiestöd även om hans eller hennes studier inte har framskridit tillräckligt, om han eller hon anger ett godtagbart skäl till att studierna fördröjts. Enligt den gällande bestämmelsen har studeranden rätt till studiestöd även om studierna inte har framskridit tillräckligt, om han eller hon anger godtagbara skäl till att studierna tillfälligt fördröjts. Därtill preciseras de i momentet angivna godtagbara skälen till att studierna fördröjts så, att ett godtagbart skäl till fördröjningen även kan vara någon annan med sjukdom jämförbar omständighet som försvagar studieförmågan. En sådan omständighet kan vara bl.a. läs- och skrivsvårigheter. Godtagbara skäl enligt det föreslagna 3 mom. kan alltså vara studerandens sjukdom eller någon annan därmed jämförbar omständighet som försvagar studieförmågan, en nära anhörigs sjukdom, studerandens svåra livssituation eller något annat särskilt skäl av tillfällig natur.

Trots att det föreslås att kravet på tillfällighet stryks, ska den orsak som medverkat till hur studierna framskridit och den otillräckliga studieframgången även i fortsättningen ha ett tidsmässigt samband. Exempelvis utgör en svår livssituation under det första studieåret inte längre ett godtagbart skäl under det tredje studieåret.

3 Propositionens konsekvenser

Ekonomiska konsekvenser

Slopandet av kravet på minimitid för ordnandet av utbildningen inom sådan utbildning som inte står under offentlig tillsyn bedöms inte ha betydande konsekvenser för den offentliga ekonomin. Ändringen bedöms inte avsevärt öka antalet ansökningar om rätt till studiestöd av nya utbildningsanordnare eller antalet nya utbildningsanordnare från det nuvarande, eftersom utbildningsanordnaren fortfarande ska uppfylla de i 4 a § 1 mom. angivna funktionella, yrkesmässiga och ekonomiska förutsättningarna att ordna utbildningen, och eftersom utbildningen ska motsvara utbildning enligt lagen om yrkesutbildning, vars syfte är avläggande av en examen eller del av examen. Arligen ansöker några utbildningsanordnare om rätt till studiestöd. Ändringen kan öka ansökningarna bland sådana utbildningsanordnare som redan har rätt till studiestöd, som ansöker om rätt till studiestöd för någon annan utbildning än en sådan som de redan anordnar. Också

då ska utbildningen motsvara utbildning enligt lagen om yrkesutbildning och dess syfte ska vara avläggande av en examen eller del av examen. I utbildning som inte står under offentlig tillsyn är storleken på den nya studerandegrupp som inleder studierna högst några tiotal studerande. På grund av den föreslagna ändringen kan en studerande få studiestöd högst för ett år mer än i nuläget. Därför har ändringen ringa betydelse i fråga om studiestödsutgifterna.

Förslaget om att kravet i 5 b § på att studierna ska ha fördröjts tillfälligt ska strykas kan öka antalet stödtagare med några tiotal. De andra föreslagna ändringarna uppskattas inte ha ekonomiska konsekvenser, eftersom det i dem närmast är fråga om bestämmelser av teknisk natur i enlighet med nuvarande tillämpningspraxis.

Konsekvenser för myndigheterna

Det uppskattas att slopandet av kravet att en utbildning som inte står under offentlig tillsyn ska ha ordnats i minst ett år för att rätt till studiestöd ska kunna beviljas, inte avsevärt ökar antalet ansökningar om rätt till studiestöd jämfört med nuläget och därmed ökar inte heller behandlingen av ansökningar vid Folkpensionsanstalten. Det administrativa arbetet vid Folkpensionsanstalten och Utbildningsstyrelsen kan öka om det på grund av ändringen kommer in fler ansökningar om rätt till studiestöd än i nuläget. Antalet bedöms dock inte öka på grund av ändringen, eftersom de andra förutsättningarna för beviljande av rätt till studiestöd än kravet på ett års minimitid förblir de samma som i nuläget.

Samhälleliga konsekvenser

Genom förslaget görs tillämpningen av lagstiftningen om studiestöd smidigare och tydligare genom att det föreskrivs noggrannare om studier som avläggs vid Snellman-korkeakoulu och i landskapet Åland.

Förslaget i propositionen att 5 b § 3 mom. i lagen om studiestöd ändras så att ur momentet stryks kravet på att det skäl som inverkat på att studierna fördröjts ska var tillfälligt, möjliggör bättre än i nuläget att studerandens studiestöd inte dras in i en situation där studierna har fördröjts för en längre tid än tillfälligt t.ex. på grund av sjukdom eller någon därmed jämförbar omständighet som försvagar studieförmågan, som är bestående eller av bestående natur. Strykandet av kravet på tillfällighet och fogandet av andra omständigheter som försvagar studieförmågan till de godtagbara skälen för att studierna fördröjts, kan därför leda till att en studerande som har t.ex. läs- och skrivsvårigheter eller någon annan motsvarande inlärningssvårighet som är bestående eller av bestående natur betalas studiestöd trots att han eller hon avlägger endast få studiepoäng per år. Det att bestämmelsen görs flexiblare inverkar positivt på särskilt sådana studerandes ställning som riskerar att inte omfattas av studiestödet när studierna fördröjs. Detta kan minska risken för marginalisering hos unga studerande.

4 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid undervisnings- och kulturministeriet i samarbete med Folkpensionsanstalten.

Begäran om utlåtanden regeringens proposition om ändring av lagen om studiestöd sändes den 28 mars 2019 till justitieministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbets- och näringsministeriet, finansministeriet, Folkpensionsanstalten, besvärnämnden för studiestöd, Utbildningsstyrelsen, Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto -SAKKI ry, Finlands Gymnasistförbund rf, Finlands studerandekårens förbund - SAMOK rf, Suomen Opiskelija-Allianssi - OSKU ry, Finlands studentkårens förbund (FSF) rf, Ammattiosaamisen kehittämisyhdistys AMKE ry samt till Ålands landskapsregering. Enligt begäran skulle utlåtandena sändas till undervisnings- och kulturministeriet senast den 19 april 2019.

Remissutlåtanden lämnades av totalt 10 instanser. Utlåtanden lämnades av Ammattiosaamisen kehittämisyhdistys AMKE ry, Folkpensionsanstalten, Utbildningsstyrelsen, Finlands Gymnasistförbund rf, Suomen Opiskelija-Allianssi - OSKU ry, Finlands studerandekårens förbund - SAMOK rf, Finlands studentkårens förbund (FSF) rf, arbets- och näringsministeriet, Åbo Akademis Studentkår och Ålands landskapsregering.

Förslagen i utkastet till proposition understöddes allmänt i utlåtandena. De föreslagna preciseringarna i 4 § i lagen om studiestöd om studier i Snellman-korkeakoulu och i landskapet Åland understöddes och de ansågs skapa klarhet i tillämpningen av lagen om studiestöd. Också den föreslagna ändringen i 4 a 1 mom., enligt vilken kravet på verksamhet i minst ett års tid för utbildning som inte står under offentlig tillsyn såsom en förutsättning för beviljande av rätt till studiestöd ska slopas, understöddes i alla de utlåtanden i vilka det togs ställning till ändringsförslaget. Remissinstanserna understödde också i stor utsträckning de föreslagna ändringarna i 5 b § 3 mom. Särskilt studerandeorganisationerna ansåg det vara bra och klagörande för tillämpningen av lagen, att ur 5 b § 3 mom. stryks kravet på att det godtagbara skäl som fördröjt studierna ska vara tillfälligt och att det godtagbara skälet i fortsättningen också kan vara någon annan omständighet jämförbar med studerandens sjukdom som försvagar studieförmågan. Efter remissen gjordes en del tekniska och språkliga korrigeringar i propositionen.

5 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 augusti 2019. Med tanke på genomförandet av ändringarna i studiestödslagstiftningen är det ändamålsenligt att de föreslagna ändringarna träder i kraft vid ingången av terminen. Den i lagen om studiestöd avsedda höstterminen börjar den 1 augusti.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om studiestöd

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om studiestöd (65/1994) det inledande stycket i 4 § 3 mom., 4 § 3 mom. 3 punkten och 4 § 4 mom., 4 a § 1 mom. samt 5 b § 3 mom.,
sådana de lyder, det inledande stycket i 4 § 3 mom. och 4 § 3 mom. 3 punkten i lag 550/2018, 4 § 4 mom. i lag 1243/2013, 4 a § 1 mom. i lag 960/2017 samt 5 b § 3 mom. i lag 1402/2015, som följer:

4 §

Studier som berättigar till studiestöd

Studiestöd för studier i andra läroanstalter än de som avses i 2 mom. beviljas studerande som genomför

3) annan än i 1 eller 2 punkten avsedd utbildning i en folkhögskola, ett idrottsutbildningscenter eller läroanstalten Snellman-korkeakoulu enligt lagen om fritt bildningsarbete (632/1998) eller i utbildningscentralen enligt lagen om Sameområdets utbildningscentral (252/2010),

Studiestöd beviljas för studier utomlands, om studierna motsvarar i 1—3 mom. avsedda studier i Finland eller ingår i sådana studier i Finland som berättigar till studiestöd. Studiestöd beviljas också för studier som ordnas enligt Ålands landskapslagstiftning i landskapet Åland, om studierna motsvarar i 1—3 mom. avsedda studier eller ingår i sådana studier i riket som berättigar till studiestöd.

4 a §

Rätt till studiestöd för utbildning som inte står under offentlig tillsyn

Studiestöd beviljas för annan utbildning som ordnas i Finland än sådan som står under offentlig tillsyn, om Folkpensionsanstalten på ansökan av utbildningsanordnaren har beviljat rätt till studiestöd för utbildningen. Förutsättningar för beviljande av rätt till studiestöd är att

- 1) utbildningen motsvarar utbildning enligt lagen om yrkesutbildning och dess syfte är avläggande av en examen eller del av examen, och
 - 2) utbildningsanordnaren har funktionella, yrkesmässiga och ekonomiska förutsättningar att ordna utbildningen.
-

RP 3/2019 rd

5 b §

Tillräcklig framgång i studierna

Den studerande har rätt till studiestöd även om hans eller hennes studier inte har framskridit tillräckligt, om han eller hon anger ett godtagbart skäl till att studierna fördröjts. Ett godtagbart skäl kan vara att den studerande drabbats av sjukdom eller någon annan jämförbar omständighet som försvagar studieförmågan, att en nära anhörig drabbats av sjukdom eller att den studerande befinner sig i en svår livssituation eller något annat särskilt skäl som tillfälligt fördröjt hans eller hennes studier.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors den 23 maj 2019

Statsminister

Juha Sipilä

Europa-, kultur- och idrottsminister Sampo Terho

Lag

om ändring av lagen om studiestöd

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om studiestöd (65/1994) det inledande stycket i 4 § 3 mom., 4 § 3 mom. 3 punkten och 4 § 4 mom., 4 a § 1 mom. samt 5 b § 3 mom.,
sådana de lyder, det inledande stycket i 4 § 3 mom. och 4 § 3 mom. 3 punkten i lag 550/2018, 4 § 4 mom. i lag 1243/2013, 4 a § 1 mom. i lag 960/2017 samt 5 b § 3 mom. i lag 1402/2015, som följer:

Gällande lydelse

4 §

Studier som berättigar till studiestöd

Studiestöd för studier i andra läroanstalter beviljas studerande som genomför

3) annan än i 1 eller 2 punkten nämnd utbildning i en folkhögskola *eller* ett idrottsutbildningscenter enligt lagen om fritt bildningsarbete (632/1998) eller i utbildningscentralen enligt lagen om Sameområdets utbildningscentral (252/2010),

Studiestöd beviljas för studier utomlands, om studierna motsvarar sådana studier som avses i 1—3 mom. i Finland eller ingår i sådana studier i Finland som berättigar till studiestöd.

Föreslagen lydelse

4 §

Studier som berättigar till studiestöd

Studiestöd för studier i andra läroanstalter *än de som avses i 2 mom.* beviljas studerande som genomför

3) annan än i 1 eller 2 punkten avsedd utbildning i en folkhögskola, ett idrottsutbildningscenter *eller läroanstalten Snellman-korkeakoulu* enligt lagen om fritt bildningsarbete (632/1998) eller i utbildningscentralen enligt lagen om Sameområdets utbildningscentral (252/2010),

Studiestöd beviljas för studier utomlands, om studierna motsvarar sådana studier som avses i 1—3 mom. i Finland eller ingår i sådana studier i Finland som berättigar till studiestöd. *Studiestöd beviljas också för studier som ordnas enligt Ålands landskapslagstiftning i landskapet Åland, om studierna motsvarar i 1—3 mom. avsedda studier eller ingår i sådana studier i riket som berättigar till studiestöd.*

Gällande lydelse

4 a §

Rätt till studiestöd för utbildning som inte står under offentlig tillsyn

Studiestöd beviljas för annan utbildning som ordnas i Finland än sådan som står under offentlig tillsyn, om Folkpensionsanstalten på ansökan av utbildningsanordnaren har beviljat rätt till studiestöd för utbildningen. Förutsättningar för beviljande av rätt till studiestöd är att

1) utbildningen motsvarar utbildning enligt lagen om yrkesutbildning och dess syfte är avläggande av en examen eller del av examen,

2) utbildningsanordnaren har funktionella, yrkesmässiga och ekonomiska förutsättningar att ordna utbildningen, *och*

3) *utbildningsanordnaren har ordnat utbildningen i fråga i minst ett år.*

Föreslagen lydelse

4 a §

Rätt till studiestöd för utbildning som inte står under offentlig tillsyn

Studiestöd beviljas för annan utbildning som ordnas i Finland än sådan som står under offentlig tillsyn, om Folkpensionsanstalten på ansökan av utbildningsanordnaren har beviljat rätt till studiestöd för utbildningen. Förutsättningar för beviljande av rätt till studiestöd är att

1) utbildningen motsvarar utbildning enligt lagen om yrkesutbildning och dess syfte är avläggande av en examen eller del av examen, *och*

2) utbildningsanordnaren har funktionella, yrkesmässiga och ekonomiska förutsättningar att ordna utbildningen.

5 b §

Tillräcklig framgång i studierna

Den studerande har rätt till studiestöd även om studierna inte har framskridit tillräckligt, om han eller hon anger godtagbara skäl till att studierna *tillfälligt* fördröjts. Godtagbara skäl kan vara att den studerande eller en nära anhörig drabbats av sjukdom eller att den studerande befinner sig i en svår livssituation eller något annat särskilt skäl av tillfällig natur.

5 b §

Tillräcklig framgång i studierna

Den studerande har rätt till studiestöd även om *hans eller hennes studier* inte har framskridit tillräckligt, om han eller hon anger *ett godtagbart* skäl till att studierna fördröjts. *Ett godtagbart* skäl kan vara att den studerande *drabbats av sjukdom eller någon annan jämförbar omständighet som försvagar studie-förmågan*, att en nära anhörig drabbats av sjukdom eller att den studerande befinner sig i en svår livssituation eller något annat särskilt skäl *som tillfälligt fördröjt hans eller hennes studier.*

Denna lag träder i kraft den 20 .